

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ВИХОВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЛАБОРАТОРІЯ
ДИДАКТИКИ ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО

FOLIA COMENIANA
*ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ
ЛАБОРАТОРІЇ ДИДАКТИКИ ІМЕНІ
ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Матеріали VIII Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 жовтня 2015 року

УМАНЬ
ФОП Жовтий О. О.
2015

УДК 37.013(063)

ББК 74я431

П 24

Головний редактор:

Якимчук Борис Андрійович – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Добридень Алла Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коломієць Наталія Андріївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Резніченко Ірина Геннадіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Дзюбенко Ірина Анатоліївна – викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Житнухіна Катерина Павлівна – викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Відповідальний за випуск збірника:

Макарчук Вікторія Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку вченою радою Факультету початкової освіти
(протокол № 3 від 29 жовтня 2015 р.)*

Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA: вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. – 218 с.

До збірника увійшли тези учасників Всеукраїнської Інтернет-конференції, у яких науковці розглядають актуальні питання сучасних технологій розвитку професійної майстерності майбутніх учителів, висвітлюють результати наукових досліджень у галузі педагогічних наук.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ЗМІСТ

Алілуйко Ніна. Формування професійних якостей у майбутніх учителів фізичної культури.....	7
Андрійчук Наталія. Музика як стиль мистецтва.....	9
Безлюдна Наталія. Оптимізація процесу навчання у вищому навчальному закладі як педагогічна проблема.....	14
Більська Ольга. Творчі завдання у процесі вивчення педагогічних дисциплін як засіб формування професійних ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкових класів.....	18
Блистві Оксана. Моніторинг фахівців у вищих навчальних закладах.....	22
Бобак Оксана. Реформування змісту дошкільної освіти в Україні (90-ті роки ХХ ст.).....	26
Богданець-Білоskalенко Наталія. Формування літературної компетентності майбутніх вчителів початкової школи у процесі вивчення дитячої літератури.....	29
Бондаренко Геннадій. Комунікативні завдання як засіб підготовки майбутнього вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності.....	34
Голюк Оксана. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи I ступеня.....	38
Гончаренко Віта. Формування професійної компетентності майбутнього учителя у системі підготовки до педагогічної діяльності.....	42
Гончарук Світлана. Музично-дидактичні ігри на заняттях з музики у дошкільних закладах.....	46
Греб Марія. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи: теоретико-методичний аспект.....	49
Грошовенко Ольга. Особливості підготовки майбутнього вчителя початкової школи до реалізації завдань освітньої галузі «Природознавство».....	53
Гузій Наталія. Підготовка освітянських кадрів до педагогічної творчості та майстерності як акмеологічний вектор модернізації педагогічної освіти.....	60
Денисюк Інна. Навички імпровізації як орієнтир професійного становлення майбутнього вчителя музики.....	64
Дзюбенко Ірина. Діагностика рівнів формування пізнавально-інтелектуальної компетентності майбутніх учителів у процесі вивчення дисциплін педагогічного циклу.....	69
Добридень Алла. Актуальність поглядів Антона Макаренка на проблему педагогічної техніки сучасного вчителя.....	72
Дубовик Світлана. Лінгводидактичні засади формування культури професійного мовлення майбутнього вчителя	76

початкової школи.....	
Дудник Наталка. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх учителів-словесників до народознавчої роботи у школі.....	80
Житнухіна Катерина. Підготовка майбутнього вчителя до організації педагогічної просвіти батьків: історичний аспект....	83
Імбер Вікторія. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи в контексті розвитку мультимедійних технологій.....	86
Кайкова Марина. Професійна компетентність викладачів педагогічних коледжів у контексті особистісно-орієнтованої парадигми освіти.....	89
Капран Світлана. Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії на рівні «викладач-студент» у процесі підготовки майбутніх фахівців до самоосвітньої діяльності.....	93
Кіт Галина. Реалізація компетентісно орієнтованих стандартів вищої педагогічної освіти засобами інноваційних технологій навчання.....	96
Козак Тетяна. Мультимедійні презентації як засіб інтенсифікації лекції у вищій школі.....	100
Коломієць Наталія. Питання впровадження інтерактивних технологій у процес підготовки майбутніх вчителів.....	105
Колосова Олена. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до впровадження здоров'язбережувальних технологій....	108
Корень Алла. Сучасні аксіологічні інтенції в оновленні моральних засад загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя.....	113
Кравець Ніна. Діалогові технології на уроках літератури та виховання розумово відсталих учнів як активних читачів.....	117
Крикунова Олена. Формування у студентів психологічної готовності до педагогічної професії.....	121
Куєва Давіла Луїс Сократес. Теоретичне обґрунтування моделі формування рефлексивної компетентності майбутнього вчителя музики.....	123
Куценко Тетяна. Особливості нетрадиційних форм на заняттях англійської мови.....	128
Любчак Людмила. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів у процесі вивчення курсу «Основи педагогічної майстерності».....	133
Макарчук Вікторія. Історичний аспект становлення батьківських комітетів як форма взаємодії сім'ї та школи.....	137
Михайлова Ганна. Формування інформаційної компетентності у підготовці майбутнього вчителя історії.....	142
Муковіз Олексій. Порівняльний аналіз систем управління контентом при створенні сайту системи неперервної освіти вчителів початкової школи.....	145

Нерубайський Володимир. Формування професійної самосвідомості майбутніх учителів як педагогічна проблема....	149
Нечипоренко Катерина. Роль професійно-значущих якостей особистості вчителя у розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів.....	153
Николаенко Вита. К вопросу профессиональной подготовки иностранных студентов экономического профиля в условиях университета.....	157
Перхун Леся. Основні завдання та роль асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання.....	161
Петько Людмила. Інноваційні технології навчання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища.....	165
Підвальна Юлія. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя О. Андрієвського в процесі навчання російської мови.....	171
П'ятківська Алла. Негативні явища у професійному становленні сучасного вчителя.....	175
Резніченко Ірина. Проблема професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічних поглядах О. Русова.....	178
Стахова Інна. Проблема розвитку креативного мислення майбутнього вчителя початкових класів засобами акмеологічних технологій.....	181
Степанюк Катерина. Формування дослідницької компетентності майбутніх учителів початкової школи у педагогічних вишах.....	185
Тутова Тетяна. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи в контексті інноваційно-освітньої діяльності	189
Тюріна Наталія. Сутність системи роботи позашкільних навчальних закладів у структурі загальної освіти України.....	193
Червінська Інна. Показники готовності педагога до професійної діяльності в школах гірського регіону.....	197
Черепенко Людмила. Ключові складові професійної компетентності сучасного вчителя.....	200
Шиман Олександра. Організація практичної підготовки студентів з методики навчання інформатики в початковій школі.....	204
Шкарбан Людмила. Професійна підготовка вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми.....	208
Щербакова Надія. Підготовка майбутнього вчителя до виховання етикетної поведінки учнів.....	211
Ящук Олена. Роль математики у формування логіко-математичного мислення майбутніх учителів.....	214

*Нечипоренко Катерина Петрівна
Київський університет
імені Бориса Грінченка*

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ У РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ТВОРЧИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Провідною метою освіти є виховання всебічно розвиненої особистості учня-творця, котрий у подальшій життєдіяльності змінюватиме наше суспільство на краще. Такий учень, на нашу думку, має володіти інтелектуально-творчими вміннями. Ефективність розвитку особистості учня-творця значною мірою залежить від сформованості в учителя певних професійно-значущих якостей як важливої ознаки фахової компетентності.

Професійно-значущі якості особистості вчителя – це стійкі загальні та специфічні риси педагога, що забезпечують повноцінне виконання ним своїх фахових функцій та обов'язків. Взнявши за основу професіограми В. Сластьоніна та Є. Болдирєва, ми умовно поділили професійно-значущі якості особистості вчителя на дві групи: особистісні якості та власне педагогічні (професійні) якості.

Наукові розвідки даної проблеми, дозволили визначити особистісні якості вчителя, які сприяють розвитку інтелектуально-творчих умінь молодших школярів, а саме: любов до дітей, толерантність, наполегливість, рішучість, прагнення довести почату справу до завершення.

Для успішного здійснення навчально-виховного процесу у початковій школі важливим є сформованість у вчителя власне педагогічних (професійних) якостей. На нашу думку, ефективність розвитку в молодших школярів інтелектуально-творчих умінь можна забезпечити за наявності в учителя таких педагогічних (професійних) якостей: педагогічної інтуїції, рефлексії, емпатії, харизми та магнетизму, динамізму, комунікативності, суб'єктності, педагогічної спрямованості та якостей педагогічного мислення:

прогностичності (вміння передбачати), проблемності (уміння вирішувати проблемні ситуації), самостійності, активності, гнучкості. Зупинимось детальніше на кожній із зазначених якостей.

Педагогічна інтуїція – це евристичний процес, який полягає у знаходженні шляхів розв'язання педагогічної ситуації. Для інтуїції характерна імпровізація та швидкість у прийнятті педагогічних рішень, що допоможуть учителю раптово змінювати навчальну ситуацію, пропонувати різноманітні запитання, які дадуть змогу учням розглядати певну проблему з різних позицій. Водночас це сприятиме розвитку складових інтелектуально-творчих умінь учнів, а саме: умінню визначати, аналізувати, синтезувати, порівнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, класифікувати, узагальнювати, бачити деталі, прогнозувати, обґрунтовувати та генерувати ідеї.

У сучасного вчителя має бути розвинена рефлексія. Педагогічна рефлексія – це «здатність учителя дати собі та своїм вчинкам об'єктивну оцінку, зрозуміти, як його сприймають діти, інші люди, передусім ті, з ким він взаємодіє в процесі педагогічного спілкування» [1, с. 98]. В центрі педагогічної рефлексії усвідомлення того, як учень сприймає і розуміє вчителя, як він може реагувати на його дії.

Важливою серед педагогічних якостей є емпатія, яка дозволяє вчителю працювати зі своїми учнями на рівних, тобто бачити себе в дітях, дорослішати разом із ними і, зрештою, – жити їх життям.

Компетентний учитель має володіти вмінням приваблювати до себе інших, захоплювати людей своїми переживаннями, тобто мати акторські вміння, бути наділеним магнетизмом та харизмою, які допомагають учителю дійти до кожного учня і «заразити» його власними переживаннями та почуттями. Завдяки харизматичним якостям учитель виборює визнання, успіх і авторитет.

Вчені Л. Мітіна та Є. Рогов серед найважливіших вольових аспектів особистості вчителя виділяють динамізм як здатність активно впливати на учнів, володіти їх увагою, вміти схилити їх до певної думки. Це забезпечується багатством внутрішньої енергії, ініціативності, гнучкості, різноманітності

впливів. Динамізм учителя поєднує логіку переконання та схильність до навіювання; вимогливість та почуття гумору; самостійність в ухваленні педагогічного рішення; винахідництво та організаційні здібності. В цілому динамізм виступає важливою передумовою ефективного управління освітнім процесом.

Для здійснення успішної конструктивної взаємодії з учнями та професійної взаємодії в учителя мають бути розвинені комунікативні вміння, а саме:

- пізнавальні: здатність розуміти інших, об'єктивно оцінювати ситуацію і прогнозувати свою поведінку;
- пізнавально-експресивні: здатність активно слухати, вибирати роль, адекватно передавати і сприймати емоції;
- експресивні: ступінь володіння педагогічною технікою, яка буває внутрішньою (створення внутрішнього переживання особистості, психологічне налаштування особистості на майбутню діяльність через вплив на розум, волю і почуття) та зовнішньою: вербальною (вплив за допомогою слова) та невербальною (міміка, жести, постава, пантоміміка, контакт очей, дистанція);
- експресивно-інтеракціональні: здатність ризикувати, рефлексивно управляти «Я-образом», що означає усвідомлення того враження, яке він справляє на оточуючих, і вміння його змінити за власним бажанням;
- інтеракціональні: володіння правилами поведінки (етикетом) – здатність бути стриманим, доброзичливим, чуйним стосовно партнера у спілкуванні.

Джерелом постійного професійного самовдосконалення вчителя, здатністю розгортати конструктивну взаємодію з учнем є суб'єктність – певні інтегративні утворення особистості, основу яких складає ставлення до себе як до діяча і володіння різноманітними прийомами, якостями й уміннями діяча. Ставлення вчителя до себе, як до суб'єкта власної професійної діяльності, має виявлятися в його таланті змінювати навколишнє середовище та себе;

зважувати та оцінювати наслідки цих змін; аргументовано повідомляти про позитивні та негативні результати іншим людям. Суб'єктність як інтегративна якість особистості вчителя охоплює всі вищезазначені професійно-значущі характеристики.

Цей загальний перелік якостей створює психологічний портрет учителя, стрижнем якого є спрямованість особистості (С. Єлканов, І. Ісаєв, Н. Кузьміна, Л. Мітіна, В. Сластьонін, та інші). Саме професійно-педагогічна спрямованість особистості вчителя є однією з основних власне педагогічних (професійних) якостей.

Ми визначаємо педагогічну спрямованість як прагнення особистості зі стійким інтересом до педагогічної діяльності бути компетентним учителем, який постійно підвищує свій професійний рівень. Педагогічна спрямованість особистості вчителя є найважливішою передумовою пошуку ним продуктивних моделей і технологій навчання, створення педагогічних інновацій та самовдосконалення.

Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи має бути спрямована на формування професійно-значущих якостей педагога, які забезпечать його готовність до розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів.

Список використаних джерел:

1. Мартиненко С. М. Діагностична діяльність майбутнього вчителя початкових класів : теорія і практика : монографія / Світлана Миколаївна Мартиненко. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 434 с.
2. Митник О. Я. Підготовка майбутнього вчителя до формування культури мислення молодшого школяра : теорія і практика. Монографія / Олександр Якович Митник. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 368 с.
3. Нечипоренко К. П. Інтелектуально-творчі уміння у структурі особистості майбутнього вчителя початкової школи / К. П. Нечипоренко // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – № 36. – С. 349–353.

***Жодна частина цих публікацій не може бути відтворена в
будь-якому вигляді та будь-якими засобами без попередньої згоди з
авторами***

*Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідність за
достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних,
власних імен та інших відомостей.*